

Sygn. akt. I ACa 340/13

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 29 października 2013 r.

Sąd Apelacyjny w Rzeszowie Wydział I Cywilny w składzie:

<u>Przewodniczący</u>	SSA Andrzej Palacz (spraw.)
Sędziowie:	SA Anna Gawelko SA Grażyna Demko
Protokolant:	st. sekr. sądowy Aleksandra Szubert

po rozpoznaniu w dniu 29 października 2013 r. na rozprawie

sprawy z powództwa **D. P.**

przeciwko **Towarzystwu (...) S.A. w W.**

o zapłatę zadośćuczynienia

na skutek apelacji pozwanego

od wyroku Sądu Okręgowego w Tarnobrzegu

z dnia 4 marca 2013 r., sygn. akt I C 522/12

I. **o d d a l a** apelację,

II. **z a s ą d z a** od pozwanego na rzecz powódki kwotę 1.800 zł (jeden tysiąc osiemset) tytułem kosztów postępowania apelacyjnego.

UZASADNIENIE

Sąd Okręgowy w Tarnobrzegu w sprawie z powództwa D. P. przeciwko Towarzystwu (...) S.A. w W. o zapłatę kwoty 140.000 zł tytułem zadośćuczynienia, wyrokiem z dnia 4.03.2013 r. sygn. akt I C 522/12:

I. zasądził od pozwanego na rzecz powódki kwotę 80.000 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 14.04.2012 r.,

II. oddalił powództwo w pozostałej części,

III. zniósł wzajemnie między stronami koszty procesu.

Powyższy wyrok Sąd Okręgowy oparł na następujących

ustaleniach faktycznych i rozważaniach prawnych .

W dniu 13.10.2006 r. w J. doszło do wypadku komunikacyjnego, w którym zginął mąż powódki H. P. . Ubezpieczycielem sprawcy wypadku od odpowiedzialności cywilnej jest pozwany (...) S.A. w W..

Powódka wystąpiła z żądaniem zasądzenia na jej rzecz zadośćuczynienia pieniężnego w kwocie 140.000 zł z ustawowymi odsetkami od 14.04.2012 r. , a to za naruszenie jej dóbr osobistych na skutek śmierci męża.

W odpowiedzi na pozew pozwany wniósł o oddalenie powództwa zarzucając, że ubezpieczenie od odpowiedzialności cywilnej sprawcy wypadku komunikacyjnego nie obejmuje odpowiedzialności cywilnej za naruszenie dóbr osobistych osób trzecich , które nie były bezpośrednio poszkodowane w wypadku komunikacyjnym .

Niezależnie od powyższego pozwany zarzucił , że żądanie pozwu jest rażąco wygórowane , a ewentualna data ustawowych odsetek, w razie uwzględnienia roszczenia, winna być ustalona od daty wyrokowania .

Po przeprowadzeniu postępowania dowodowego, w tym zwłaszcza opinii biegłego psychologa, z zeznań powódki , Sąd Okręgowy uznał, że roszczenie pozwu jest uzasadnione – co do zasady – na podstawie art. 448 kc w związku z art. 24 kc . Wskutek przestępstwa popełnionego przez sprawcę wypadku zostało naruszone dobro powódki w postaci więzi rodzinnej łączącej ją z mężem, co wywołało u niej poczucie krzywdy .

Nie ma wątpliwości, że pozwany jako ubezpieczyciel sprawcy wypadku ponosi odpowiedzialność wobec powódki w świetle art. 34 ust. 1 ustawy z dnia 22.05.2003 r. o obowiązkowych ubezpieczeniach , Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych (Dz. U nr 124, poz. 1152 z późn. zm.) – także w brzmieniu obowiązującym z dnia 11.02.2012 r. Odpowiedzialność z tego przepisu obejmuje również zadośćuczynienie za krzywdę osoby, wobec której ubezpieczony – sprawca wypadku – ponosiłby odpowiedzialność na podstawie art. 448 kc . Brak jest podstaw w przepisach Kodeksu cywilnego, jak również w umowie ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej zawartej przez pozwanego ze sprawcą wypadku do wyłączenia odpowiedzialności pozwanego za szkodę w postaci naruszenia dóbr osobistych osób najbliższych wywołanych śmiercią na skutek wypadku komunikacyjnego .

Mając na uwadze dokonane ustalenia faktyczne na podstawie przeprowadzonego postępowania dowodowego w zakresie jakie stosunki łączyły powódkę ze zmarłym mężem, przeżyta traumę , Sąd Okręgowy uznał, że odpowiednim zadośćuczynieniem dla powódki jest kwota 80.000 zł . Kwota ta zapewnia realizację celu zadośćuczynienia i jednocześnie odpowiada aktualnym warunkom i przeciętnej stopie życiowej społeczeństwa . Powódka została pozbawiona nie tylko więzi z mężem w związku małżeńskim, który trwał długo, w małżeństwie były dobre relacje , ale także możliwości korzystania z jego pomocy i jego udziału w życiu rodziny . Żądanie zadośćuczynienia w wyższej kwocie jest rażąco wygórowane .

Sąd Okręgowy ustawowe odsetki od uwzględnionego roszczenia zasądził od 14.04.2012 r. biorąc pod uwagę, że decyzją z dnia 13.04.2012 r. pozwany odmówił wypłaty powódce świadczenia w postaci zadośćuczynienia, a więc od tej daty pozostawał w zwłoce. Jest to żądanie odsetek od daty późniejszej niż by to wynikało z przepisu art. 14 wyż. cyt. ustawy .

Od powyższego wyroku apelację wywiódł pozwany, a to w zakresie pkt. I w części i w zakresie pkt. III w całości i zarzucając :

1. naruszenie przepisów prawa procesowego, tj. art. 233 § 1 kpc w związku z art. 328 § 2 kpc poprzez dokonanie oceny wiarygodności i mocy dowodów bez wszechstronnego rozważenia zebranego w sprawie materiału dowodowego, w szczególności poprzez pominięcie istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy faktów płynących z dokumentów znajdujących się w aktach szkody nr 15508 tj. polecenia wypłaty z dnia 28.03.2007 r. i z dnia 26.07.2007 r. , z których wynika, że niematerialna szkoda i okoliczności wpływające na krzywdę powódki były już zaspokojone poprzez wypłatę powódce kwoty 15.000 zł na podstawie art. 446 § 3 kc,

2. naruszenie przepisów prawa materialnego tj. art. 34 ust. 1 ustawy z dnia 22.05.2003 r. o ubezpieczeniach obowiązkowych ... (Dz. U nr 124, poz. 1152 z późn. zm.) w związku z art. 822 kc poprzez przyjęcie, że zakres

odpowiedzialności posiadacza pojazdu mechanicznego obejmuje odpowiedzialność cywilną za naruszenie dóbr osobistych osób trzecich, które nie były bezpośrednio poszkodowane w wypadku komunikacyjnym,

3. naruszenie przepisów prawa materialnego tj. art. 448 kc w związku z art. 24 kc poprzez przyznanie powódce rażąco wygórowanej sumy zadośćuczynienia, w szczególności nie wzięcie pod uwagę warunków życiowych, materialnych powódki w okresie śmierci męża oraz panujących w tym czasie w kraju realiów życia,

4. nie zastosowanie przepisu art. 316 § 1 kpc w związku z przepisem art. 481 § 1 kc i nie zasądzenie odsetek od dnia następującego po wyrokowaniu, bowiem sąd ocenia stan sprawy według chwili orzekania,

5. art. 481 § 1 kc w związku z art. 817 § 1 kc poprzez ich błędną wykładnię oraz przyjęcie, że odsetki od zasądzonej na rzecz powódki kwoty zadośćuczynienia należą się od daty poprzedzającej wydanie orzeczenia podczas, gdy ze stanu faktycznego sprawy oraz utrwalonej linii orzecznictwa wynika, że jedynym słusznym terminem powstania po stronie pozwanego stanu opóźnienia w zapłacie należnego powodowi odszkodowania, a w konsekwencji początkiem terminu naliczania odsetek ustawowych od łącznej kwoty zadośćuczynienia jest data wydania wyroku przez Sąd I instancji.

w n i ó s ł o zmianę zaskarżonego wyroku i orzeczenie co do istoty sprawy poprzez oddalenie powództwa ponad kwotę 45.000 zł wraz z odsetkami liczonymi od dnia 14.04.2012 r. do dnia zapłaty, oddalenie powództwa co do odsetek od kwoty 45.000 zł za okres od 14.04.2012 r. do 3.03.2013 r., a także zasądzenie na rzecz pozwanego kosztów procesu zgodnie z normami prawem przewidzianymi, ewentualnie o uchylenie wyroku w zaskarżonej części i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi I instancji, jak również o zasądzenie od powódki na rzecz pozwanego kosztów postępowania apelacyjnego według norm przepisanych.

Powódka wniosła o oddalenie apelacji oraz o zasądzenie na jej rzecz od pozwanego kosztów postępowania apelacyjnego według norm przepisanych.

Sąd Apelacyjny rozpoznając sprawę na skutek apelacji pozwanego, w granicach zaskarżenia i podniesionych zarzutów, zważył co następuje :

W pierwszym zarzucie apelacyjnym pozwany zarzuca, że z dokumentów znajdujących się w aktach szkody nr (...) jednoznacznie wynika, że niematerialna szkoda i okoliczności wpływające na krzywdę powódki były już zaspokojone w 2007 r. poprzez wypłatę powódce kwoty 15.000 zł na podstawie przepisu art. 446 § 3 kc, a więc jej aktualne żądanie o naprawienie krzywdy niematerialnej powinno być oddalone. Ten zarzut, zdaniem Sądu Apelacyjnego nie jest trafny, bo na podstawie przepisu art. 446 § 3 kc zaspakajana była szkoda materialna, a nie szkoda niematerialna, a aktualnie powódka wnosiła o naprawienie jej krzywdy z tytułu naruszenia jej dobra osobistego w postaci prawa do życia w pełnej rodzinie.

Pozwany formułując pozostałe zarzuty i wnioski apelacyjne jest dalece niekonsekwentny.

W drugim zarzucie apelacyjnym pozwany kwestionuje zasadę swojej odpowiedzialności, zaś formułując wnioski – ostatecznie uznaje żądanie pozwu – co do zasady, zarzucając jedynie przyznanie zadośćuczynienia pieniężnego rażąco wygórowanego (zarzut trzeci) i błędne rozstrzygnięcie w zakresie ustawowych odsetek od uwzględnionego roszczenia (zarzut czwarty i piąty).

Te zarzuty apelacji pozwanego są nieuzasadnione.

Utrwalone jest już stanowisko w orzecznictwie, że odpowiedzialność ubezpieczyciela obejmuje także szkody będące bezpośrednią konsekwencją śmierci poszkodowanego w sferze praw jego najbliższych i to niezależnie od tego, czy podstawą roszczeń jest art. 448 kc w związku z art. 24 § 1 kc, czy też art. 446 § 4 kc. Z punktu widzenia zasad odpowiedzialności ubezpieczyciela zróżnicowanie tych podstaw prawnych dochodzonego roszczenia, nie ma znaczenia.

Pozwany stoi na stanowisku , że zadośćuczynienie w kwocie 80.000 zł jest rażąco wygórowane, odpowiednim zadośćuczynieniem byłaby kwota 45.000 zł . Na uzasadnienie tego swojego stanowiska pozwany wskazuje, że kwota zadośćuczynienia nie może stanowić źródła wzbogacenia i winna być na tyle odpowiednia, aby poszkodowany mógł za jej pomocą zatrzeć lub co najmniej złagodzić krzywdę i odzyskać równowagę psychiczną, a także , że przy wymiarze zadośćuczynienia winno się brać pod uwagę stopę życiową społeczeństwa rozumianego nie tylko przez pryzmat krajowy, ale i lokalny . P. jako jeden z najbiedniejszych regionów w Polsce posiada zupełnie inną stopię życiową niż np. M. . W ocenie skarżącego powinno to być brane pod uwagę przy wymiarze zadośćuczynienia .

Tak przedstawione uzasadnienie zarzutu rażącego wygórowania przyznanego zadośćuczynienia , nie jest do przyjęcia .

Zadośćuczynienie jest przyznawane za doznaną krzywdę, ta zaś nie zależy od tego, w jakim regionie Polski zamieszkuje rodzina zmarłego w wypadku komunikacyjnym .

Przypomnieć należy, że zarzut zawyżenia lub zaniżenia wysokości zasądzonego zadośćuczynienia może być uwzględniony tylko w razie wykazania oczywistego naruszenia panujących w orzecznictwie kryteriów przez Sąd. Sąd II instancji może zmienić wysokość przyznanego zadośćuczynienia wtedy, gdy skarżący wykaże, że sąd merita miarkując kwotę zadośćuczynienia nie uwzględnił wszystkich elementów ustalonego stanu faktycznego, które powinny rzutować na wysokość tego świadczenia lub też wziął pod uwagę te okoliczności, których uwzględniać przy miarkowaniu nie należało.

Analiza treści wyroku Sądu Okręgowego, zwłaszcza w części dokonanych ustaleń faktycznych, wskazuje, że Sądowi Okręgowemu nie umknęły przy miarkowaniu stosownego zadośćuczynienia te okoliczności, które podkreśla pozwany w apelacji dla podważenia zasadności przyznanego świadczenia .

Reasumując powyższe – Sąd Apelacyjny podziela stanowisko Sądu I instancji w kwestii wysokości przyznanego powódce zadośćuczynienia .

Odnośnie zarzutu pozwanego w przedmiocie zasądzonych odsetek od kwoty zadośćuczynienia .

Zarzut ten nie jest trafny. Jest okolicznością bezsporną, że powódka wezwała pozwanego w postępowaniu likwidacyjnym do wypłaty zadośćuczynienia w kwocie 140.000zł – pismem z dnia 28.03.2012r. które wpłynęło do pozwanego 3.04.2012r.

Pozwany podjął negatywną dla powódki decyzję w dniu 13.04.2012r.

Przypomnieć należy, że wyrok zasądający zadośćuczynienie nie ma charakteru konstytutywnego , lecz deklaratywny. Zasądzenie zadośćuczynienia i określenia jego wysokości ustawodawca pozostawił w pewnym zakresie uznaniu Sądu. Jednakże przewidziane w art. 448 kc możliwości przyznania zadośćuczynienia przez Sąd odpowiedniej sumy tytułem zadośćuczynienia za krzywdę nie zakłada dowolności ocen Sądu, a jest jedynie konsekwencją niewymiernego w pełni charakteru okoliczności decydujących o doznaniu krzywdy i jej rozmiarze. Jeżeli zobowiązany nie płaci zadośćuczynienia w terminie wynikającym z przepisu szczególnego (art. 817 § 1 kc, art. 14 ustawy z dnia 22.05.2003r. o ubezpieczeniach obowiązkowych [...] (Dz. U. z 2013r. poz. 392 tekst jedn.) lub po wezwaniu dłużnika do zapłaty zgodnie z art. 455 kc, uprawniony nie ma możliwości czerpania korzyści z zadośćuczynienia, jakie mu się należy już w tym terminie. W konsekwencji odsetki za opóźnienie w zapłacie zasadnie Sąd Okręgowy zasądził od następnego dnia po wydaniu negatywnej dla powoda decyzji w przedmiocie żądanego przez nią zadośćuczynienia.

O kosztach postępowania apelacyjnego Sąd orzekł na podstawie art. 108 § 1kpc w związku z art. 98 kpc.